ROYAUME DE BELGIQUE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, neuvième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice, le 3 avril 1987, d'une demande d'avis sur un projet de loi "insérant un article 137bis dans le Code judiciaire et portant modification des articles 62bis, 69 et 542 du Code d'instruction criminelle" et, le 4 mai 1987, d'une lettre par laquelle le Vice-Premier Ministre demande communication de l'avis dans un délai ne dépassant pas trois jours, a donné le 6 mai 1987 l'avis suivant :

KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, negende kamer, op 3 april 1987 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet "houdende invoeging van een artikel 137bis in het Gerechtelijk Wetboek en houdende wijziging van de artikelen 62bis, 69 en 542 van het Wetboek van Strafvordering" en, op 4 mei 1987, bij brief van de Vice-Eerste Minister om mededeling van het advies verzocht binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, heeft op 6 mei 1987 het volgend advies gegeven :

Dans le bref délai qui lui est imparti, le Conseil d'Etat doit se borner à formuler les observations ci-après.

La loi en projet entraîne des bouleversements considérables dans le domaine de l'exercice de l'action publique et de la répartition des compétences. Elle ne peut donc être conçue que d'une manière restrictive et elle ne peut laisser en suspens des questions auxquelles elle n'apporte pas de solution.

A ce double titre, les observations suivantes sont formulées :

1° A l'article 137bis du Code judiciaire, en projet, il y aurait lieu de restreindre l'extension temporaire de la compétence territoriale des organes du ministère public, aux besoins d'une ou de plusieurs affaires déterminées.

2° De l'extension territoriale des pouvoirs du ministère public découle, en vertu de l'alinéa par lequel l'article 2 du projet complète l'article 62bis du Code d'instruction criminelle, celle des pouvoirs du juge d'instruction. Toutefois, ledit alinéa ne prévoit que l'hypothèse dans laquelle un magistrat délégué en vertu de l'article 137bis précité saisit un juge d'instruction. Dans cette hypothèse, il semble résulter dudit article 137bis que l'organe du ministère public pourra saisir à son choix le juge d'instruction d'un des arrondissements dans lesquels la compétence aura été étendue.

En revanche, la disposition en projet ne règle pas l'hypothèse dans laquelle des pouvoirs du ministère public sont étendus à propos d'un dossier qui est déjà à l'instruction à ce moment-là.

.../...

Si cette hypothèse était envisagée par le Gouvernement, elle aurait pour conséquence que la décision du procureur général ou, le cas échéant, du Ministre de la Justice, aurait pour effet d'étendre directement le domaine territorial de compétence d'un juge d'instruction déjà saisi d'une affaire s'il reste chargé de celle-ci.

3° L'application de l'article 62bis, alinéa 3, en projet, peut avoir pour conséquence l'existence d'une pluralité de juges d'instruction pour des affaires différentes mais pour lesquelles il a été décidé de coordonner l'instruction.

Le nouvel article 69 du Code d'instruction criminelle en projet a pour effet d'établir un nouveau chef de compétence territoriale en faveur du juge d'instruction, à savoir celui qui découle de l'article 62bis.

En revanche, tel qu'il est modifié, l'article ne permet pas au juge territorial désigné en premier lieu, de se dessaisir volontairement en faveur du juge désigné en application de l'article 62bis.

4° En outre, le projet ne précise pas quelle est l'incidence de l'extension de la compétence du juge d'instruction sur la saisine de la chambre du conseil.

.../...

5° Dans l'article 4 du projet, c'est à tort qu'est visé l'article 542 du Code d'instruction criminelle relatif à la procédure de renvoi. En réalité, il s'agira d'un règlement du juge. Cet article reste en défaut de préciser ce que deviendront les actes d'instruction pendant le temps de la procédure de règlement de juges devant la Cour de cassation.

6° Le projet appelle une observation en ce qui concerne l'application des lois sur l'emploi des langues en matière judiciaire, dans l'hypothèse où le magistrat désigné en vertu de l'article 137bis du Code judiciaire, en projet, serait appelé à exercer ses fonctions dans des arrondissements judiciaires de régime linguistique différent.

La même observation vaut pour les juges d'instruction désignés sur la base de l'article 62bis du Code d'instruction criminelle, en projet.

En conclusion, le projet doit être revu.

De Raad van State moet er zich, binnen het korte tijdsbestek dat hem is toegemeten, toe bepalen de volgende opmerkingen te maken.

De ontworpen wet brengt ingrijpende veranderingen teweeg op het stuk van het instellen van de strafvordering en van de verdeling van de bevoegdheden. Zij kan dan ook slechts beperkend worden opgevat en mag kwesties waarvoor zij geen oplossing biedt, niet in het midden laten.

Om die beide redenen worden de volgende opmerkingen geformuleerd :

1° In het ontworpen artikel 137bis van het Gerechtelijk Wetboek zou de tijdelijke uitbreiding van de territoriale bevoegdheid van de organen van het openbaar ministerie beperkt moeten worden tot de behoeften van één of meerdere bepaalde zaken.

2° De territoriale uitbreiding van de bevoegdheden van het openbaar ministerie brengt, krachtens het lid waarmee artikel 2 van het ontwerp artikel 62bis van het Wetboek van Strafvordering aanvult, mede dat ook de territoriale bevoegdheden van de onderzoeksrechter worden uitgebreid. Dat lid voorziet evenwel alleen in het geval dat een misdrijf door de magistraat, aan wie krachtens voormeld artikel 137bis een opdracht is gegeven, bij een onderzoeksrechter aanhangig wordt gemaakt. In dat geval lijkt uit het genoemde artikel 137bis te volgen dat het orgaan van het openbaar ministerie zich daartoe naar keuze zal kunnen wenden tot de onderzoeksrechter van een van de arrondissementen tot welke de bevoegdheid zal zijn uitgebreid.

.../...

De ontworpen bepaling treft daarentegen geen regeling voor het geval dat de bevoegdheden van het openbaar ministerie worden uitgebreid met betrekking tot een dossier dat op dat ogenblik al in behandeling is.

Als de Regering dat geval op het oog heeft, zou dit tot gevolg hebben dat, door de beslissing van de procureur-generaal of, in voorkomend geval, van de Minister van Justitie, het territoriale bevoegdheidsgebied van een onderzoeksrechter bij wie een zaak reeds aanhangig is, als hij daarmee belast blijft, direct wordt uitgebreid.

3° De toepassing van het ontworpen artikel 62bis, derde lid, kan tot gevolg hebben dat er verscheidene onderzoeksrechters zijn voor zaken die verschillend zijn maar waarvoor besloten werd het onderzoek te coördineren.

Het nieuw ontworpen artikel 69 van het Wetboek van Strafvordering heeft tot gevolg dat er voor de onderzoeksrechter een nieuwe territoriale bevoegdheidsgrond wordt ingevoerd, te weten die welke voortvloeit uit artikel 62bis.

Daarentegen is het zo dat het artikel, zoals het wordt gewijzigd, de eerst aangewezen territoriale rechter niet toestaat de zaak vrijwillig uit handen te geven ten gunste van de met toepassing van artikel 62bis aangewezen rechter.

.../...

4° Bovendien preciseert het ontwerp niet welke terugslag de uitbreiding van de bevoegdheid van de onderzoeksrechter zal hebben op het aanhangig maken van zaken bij de raadkamer.

5° In artikel 4 van het ontwerp is er ten onrechte naar artikel 542 van het Wetboek van Strafvordering verwezen dat betrekking heeft op de procedure van verwijzing. In werkelijkheid zal het gaan om een regeling van rechtsgebied. In dat artikel wordt nagelaten te preciseren wat er met de onderzoeksverrichtingen te gebeuren staat tijdens de duur van de rechtspleging tot regeling van rechtsgebied voor het Hof van Cassatie.

6° Bij het ontwerp is een opmerking te maken in verband met de toepassing van de wetten op het gebruik der talen in gerechtszaken, voor het geval dat de krachtens het ontworpen artikel 137bis van het Gerechtelijk Wetboek aangewezen magistraat zijn ambt zou hebben uit te oefenen in rechterlijke arrondissementen met een verschillend taalstelsel.

Dezelfde opmerking geldt voor de onderzoeksrechters die worden aangewezen op grond van het ontworpen artikel 62bis van het Wetboek van Strafvordering.

Het besluit is dan ook dat het ontwerp moet worden herzien.

La chambre était composée de

Messieurs : H. ROUSSEAU, président de chambre,
de Heren : kamervoorzitter,

J.-J. STRYCKMANS, conseillers d'Etat,
P. FINCOEUR, staatsraden,

F. RIGAUX, assesseurs de la section de législation,

J. DE GAVRE, assessoren van de afdeling wetgeving,

Madame : R. DEROY, greffier,
Mevrouw : griffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.

Le rapport a été présenté par M. M. A. MERCENIER, premier auditeur.

De kamer was samengesteld uit

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J.-J. STRYCKMANS.

Het verslag werd uitgebracht door de H. A. MERCENIER, eerste auditeur.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER, LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

R. DEROY. H. ROUSSEAU.